

vertoonen, zoo is een Christusfiguur als inleiding tot „Dat eerste Capittel” van „Dit is 't leven ons heeren Jhesu Cristi” (zie bl. 87) een toonbeeld van nobele eenvoud, en men staat verbaasd over de geringe hulpmiddelen waarmede de fraaie handen van den Heiland zijn uitgebeeld.

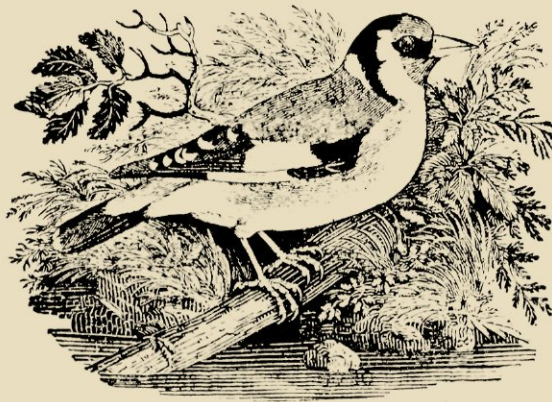
Voor al in Duitschland kon het volk niet buiten kleur, en aldus zijn de meeste incunabelen uit die vroege eeuwen uit de hand gekleurd, en wel zoo typisch voor een bepaalde streek van herkomst dat men spreken kan van de Augsburgse of Schwabische school, levendig van kleur zonder blauw, en een Beiersche school met fletse kleuren die in Tegernsee en Kaiserheim zetelde, terwijl de frankische school, die in Neurenberg zijn woonplaats had, veel bruin en rood (menie-rood) gebruikte.

Maar met de teere kleurbehandeling der miniaturen had deze verlevendiging van de houtsnede geen overeenkomst en men moet zich voor-

stellen, dat evenals de houtsnijder blokken sneed, die hijzelf niet afdruckte, de drukker of uitgever in zwart afdruckte en niet kleurde, terwijl vermoedelijk de behoefte aan kleur den kooper zelf naar 't penseel deed grijpen of de gekochte prenten door een artist van grooteren of kleineren naam deed kleuren. Aan geen der aldus gekleurde houtsneden is echter de naam van een meester in die kunst verbonden, en de resultaten zijn dan ook uit een oogpunt van kunst vrijwel uitsluitend belangrijk om de verschillen in het gebruikte kleurengamma als kenmerken voor de plaats van herkomst.

Bij een gewone houtsnede wordt alle hout naast de omtrekken en schaduwlijnen der figuren weggesneden, zoodat alleen deze lijnen in het vlak van het oorspronkelijke

blok blijven staan als verhoogingen, doch bij een eigenaardig soort houtsneden, waarvan de afdruck een schrootblad heet (schrotblad, manière criblée), is dat hout niet weggesneden en uitgestoken met messen en bijteltjes, maar, als hadde men er met hagel op geschoten, voorzien van tallooze putjes, die in den afdruck dus als witte puntjes voorkomen en de uitbeelding van de stof, de stofuitdrukking helpen versterken. Toch vormt deze werkwijze slechts eene zeer voorbijgaande poging om met het houtblad iets meer te doen dan wat het in de gewone houtsnede geven kan, eene afdwaling min of meer, een probeersel, niet te vergelijken met de *clair-obscur*.

BEWICK, DE GOUDVINK. 18^e EEUWSCHE HOUTGRAVURE.

Dat is nu reeds de derde maal dat dit woord wordt neergeschreven, en het wordt tijd er dan ook wat nader over te vertellen, maar wij zouden een te belangrijk deel van de portefeuille met prenten, die wij in gedachte doorbladeren overslaan wanneer wij

nog niet even iets verhaalden van de eerste seriën houtsneden van den beroemden frits Dürer, Holbein en Lucas van Leyden.

Gaat naar 's Rijks Prentencabinet, waarde lezer, en laat u „de groote Passie” van Albrecht Dürer voorleggen, vermoedelijk wel niet door hem gesneden maar geteekend voor een houtsnijder, wiens naam echter onbekend is, en de doodendans van Hans Holbein gesneden door Hans Lützelburger en in 1538 te Lyon gedrukt, en geniet vooral bij het zien van deze serie van 41 prentjes van den supremen eenvoud van behandeling, waar een stralende zonnebrand den ploegenden landman als verschroeit bij 't trekken van de diepe voren door de heuvelachtige landouwen, als makker vergezeld door den